

	Медопродуктивність до 1000кг з 1га
Медунка темна	Лікування хвороб дихальних шляхів, ран у худоби. Ранньовесняний медонос (нектаропродуктивність до 100 г на 1 га)
Розхідник звичайний	Глистогінний засіб. У листках в період цвітіння міститься вітамін С, провітамін А. Весняно-літній медонос. Забур'янене ним сіно може викликати отруєння коней.

З наведеної таблиці бачимо, що 11 досліджених видів рослин є цінними медоносами, з них до ранньовесняних відноситься є 4 представники (медунка темна, тополя тремтяча, клен польовий, клен звичайний), а решта – весняно-літні. Перші квітуть навесні, коли ще не чітко встановлюється постійна температура повітря. Другі переходять у генеративний стан в основному в травні-червні.

Вісім видів рослин знайшли своє застосування у ветеринарії. Для приготування ліків використовують корінь, кору, листя, стебла, генеративні органи у вигляді настоянок, екстрактів, мазей, дьогтю.

Як корм для домашніх тварин використовується спориш звичайний, пшінку весняну, липу серцелисту. Кропива дводомна, карагана дерев'яниста, розхідник звичайний застосовується для поповнення раціону вітамінами. Але слід зазначити, що не виключені випадки отруєння пшінкою весняною, чистотілом звичайним, розхідником звичайним.

Таким чином, вивчені нами квіткові рослини лісу володіють переважно медоносними, вітаміноносними, кормовими, лікувальними якістьми, які знайшли широке практичне застосування при утриманні домашніх тварин.

Література

1. Лекарственные растения Украины / Ивашин Д. С., Катина З. Ф., Рыбачук И. З. и др.- К.: Урожай, 1978 – 320 с.
2. Определитель высших растений Украины / Доброчасва Ю. Н. и др. – К.:Наук. думка, 1987 – 548 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО МІГРАЦІЮ ТА ВИЖИВАЄМІСТЬ ЕМБРІОНІВ СВИНЕЙ ПРИ ОСІМЕНІННІ СВИНОМАТОК В ОДИН ІЗ РОГІВ МАТКИ

С.В. Пилипенко

Інститут свинарства ім. О. В. Квасницького УААН, Полтава

Як відомо при традиційному осіменінні та природному паруванні свиноматок сперма потрапляє спочатку в шийку, а потім завдяки перистальтиці і антиперистальтиці рогів матки розноситься по ним.

Поряд з цим в період статевої охоти у свиноматок спостерігається функціональна асиметрія рогів матки, яка проявляється в тому, що вони з різ-

ною інтенсивністю проштовхують сперму кнура при паруванні чи осіменінні. В результаті цього вона потрапляє в правий та лівий ріг в неоднаковій кількості та з різною швидкістю[1; 5; 6].

Різниця в кількості сперми, що потрапила в правий або лівий ріг може бути досить значною і дорівнювати в середньому 86% [5], та все ж деяка кількість її досягає і протилежного рогу, при заборі свиноматок вже через 30 діб спостерігали наявність зародків обох рогах матки. Вважалось, якщо сперма потрапляє тільки в один ріг, то запліднення настає тільки у відповідному яйцепроводі, а надалі відбувається міграція зародків.

Оскільки при внутрішньоматковому осіменінні сперма потрапляє в один з рогів матки метою проведення цього дослідження було встановити розміщення та виживання ембріонів в різних рогах матки на 30-ту добу ембріогенезу та підтвердити явище міграції спермій з одного рогу в інший при введенні їх під час осіменіння в один з рогів.

Матеріали та методи досліджень. Досліди проводились на фермі ТОВ “Довіра” Великобагачанського району, Полтавської області в осінньо-зимовий період. В досліді було використано 6 свиноматок великої білої породи аналогів за віком (22 – 30 місяців) та живою масою (190 – 220 кг), з 2 – 3 опоросами, які були розділені на дві групи: перша осіменена спермодозою об’ємом 20 см³, друга - 10 см³, в кожному з них знаходилось відповідно по 2 і 1 млрд. прямолінійно-рухливих спермій.

Годівля тварин здійснювалась згідно з нормами Інституту свинарства імені О. В. Квасницького УААН, забезпечення водою - досхочу.

Свиноматок в охоті виявляли двічі на день: вранці о 700 та ввечері о 1900 за допомогою кнура-пробника.

Свіжоодержану нативну сперму відразу ж розбавляли глюкозо-сольовим розчином доводячи до потрібної концентрації.

Свиноматок осіменяли за допомогою внутрішньоматкового катетера спермою кнура № 18021 великої білої породи який мав середній об’єм еякуляту 235 см³, рухливість спермій 90 %, концентрація спермій 0,22 млрд./см³. Осіменіння проводили – через 18 та 30 години від умовного початку охоти. По зігнутості катетера можна було визначити в який з рогів вносились сперма.

Забій піддослідних тварин проводили через 30 діб після осіменіння в умовах бійні згаданого господарства.

Від забитих свиноматок відбирали статеві органи і досліджували кількість зародків у кожному розі та жовтих тіл у відповідному яєчнику.

Результати досліджень. В результаті проведеного осіменіння свиноматок спермодозами в яких знаходилась різна кількість спермій 2 і 1 млрд. закономірність розміщення ембріонів підтверджує встановлене нами раніше явище розміщення спермій: незалежно в який ріг вводиться сперма, спермії потрапляють в обидва роги вже в перші 3 години після осіменіння.

Про міграцію спермій з одного рогу в інший при введенні їх в один ріг свідчить той факт, що в розі матки спостерігали більше зародків ніж в анало-

гічному яєчнику знаходилось жовтих тіл. Наприклад у свиноматки № 512, якій ми вводили сперму в правий ріг, в ньому знаходилось 9 ембріонів, в той час як у відповідному яєчнику було лише 8 жовтих тіл.

Припущення про те, що запліднюються тільки яйцеклітини того рогу, куди поступає сперма не підтверджується, оскільки кількість живих ембріонів в усіх випадках більша від наявності жовтих тіл в яєчнику, що відповідає тому чи іншому рогу (табл. 1).

Наприклад при осіменінні двох свиноматок в ліві роги в них знаходилось 20 ембріонів в той час як в аналогічних яєчниках знаходилось тільки 17 жовтих тіл, а загальна кількість ембріонів в обох рогах складала 31. Подібне явище спостерігається при попаданні сперми в правий ріг. Так, у 4 свиноматок, незалежно від дози осіменіння в правих рогах знайдено 28 ембріонів, а жовтих тіл – 39. Однак загальна кількість ембріонів в обох рогах перевищувала число жовтих тіл в правих яєчниках і складала відповідно 57 ембріонів проти 36 жовтих тіл які знаходились у правих яєчниках.

Що стосується використання різної кількості спермій, то при вмісті їх 2 та 1 млрд. в спермодозі на 30-у добу поросності середня кількість ембріонів складала 48 і 41, а виживаемість їх відповідно – $80,8 \pm 3,8 \%$ та $73,3 \pm 13,8 \%$.

Таким чином, спираючись на дані наших досліджень про розміщення спермій в різних ділянках рогів матки після осіменіння внутрішньоматковим методом в один ріг матки та враховуючи дані літератури про існування міграції ембріонів [2; 3; 4; 5], можна вважати, що запліднення яйцеклітин відбувається в лівому та правому яйцепроводі незалежно від того, в який ріг була введена сперма.

Література

1. Бурлаченко Л. В. Переживаемость сперматозоидов в различных участках полового аппарата свиноматок: Дис...канд. биол. наук:03.00.13. - Полтава.: 1969. – 214 с.
2. Квасницкий А. В., Конюхова В. А., Конюхова Л. А. Искусственное осеменение свиней (фракционный метод). К.: Изд. УАСХН. - 1961. – 225 с.
3. Коваленко В. Ф. Физиологические аспекты повышения воспроизводительной способности свиноматок: Дис...докт. Биол. наук: 03.00.13. – Полтава., 1987. - 505 с.
4. Конюхова Л. А. Физиологическое обоснование кратности покрытия свиноматок: Автореф дис... канд. Биол. наук. Харьковский ветеринарный институт. – Х., 1952. – 14 с.
5. Мартыненко Н. А. Функциональная асимметрия и моторная функция матки свиньи вне периода беременности: Автореф. дис...канд биол. наук / Академия наук Украинской ССР отделение биологических наук. – К., 1960. – 11 с.
6. Ткачук М. Н. Изучение оплодотворяемости свиней при искусственном осеменении разными дозами спермы: Автореф. дис...к – та Биол. Наук / Ю. О. ВАСХНИЛ. – Х., 1972. – 18 с.

Таблиця 1

**Розміщення та виживання ембріонів у різних рогах матки на 30-ту добу ембріогенезу
(осіменіння внутрішньоматкове, одноразове, через 36 годин від умовного початку охоти)**

Групи тварин	Інд. № свиноматок	Ріг в який введена сперма	Величина спермодози		Кількість жовтих тіл в яєчниках		Кількість ембріонів в рогах матки		Всього, штук		Вживаемість ембріонів, %
			об'єм, см ³	кількість прямолінійно-рухливих спермів, млрд.	лівому	правому	лівому	правому	жовтих тіл	ембріонів	
I	512	правий	20	2	13	8	8	9	21	17	80,9
	134	лівий			11	11	12	7	22	19	86,4
	704	лівий			6	10	8	4	16	12	75,0
II	52	правий	10	1	10	9	4	6	19	10	52,6
	622	правий			8	12	9	8	20	17	85,0
	424	правий			7	10	9	5	17	14	82,4